

Çolak, H. F. (2024). “Endonezya”. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 8 (1), 117-120.

Tanıtım Yazısı

ÜLKE TANITIMI
COUNTRY PRESENTATION

ENDONEZYA*

Indonesia

Hazırlayan: Hüseyin Furkan ÇOLAK**

* Geliş Tarihi / Received: 30.05.2024, Kabul Tarihi / Accepted: 14.06.2024. <https://doi.org/10.58640/asyar.1491061>

** Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Ana Bilim Genel Türk Tarihi Bilim Dalı, colak.huseyin@hbv.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2108-4330>

Giriş

Endonezya Cumhuriyeti, 17.000'den fazla adasıyla dünyanın en büyük ada ülkesidir. Hint Okyanusu ve Pasifik Okyanusu arasında bulunan ülkenin komşuları şunlardır: Güneyde Avustralya, doğusunda Papua Yeni Gine, kuzeyindeyse Malezya ile Filipinlerdir. Bir Cumhuriyet ülkesi olan ülke başkanlık sistemiyle yönetilen üniter bir devlettir.

Ülkenin en büyük adası Cakarta olup ülkenin başkenti Cakarta burada bulunmaktadır. Şehrin nüfusu 33.8 milyon olup, Tokyo'dan sonra nüfusu en kalabalık olan şehirdir.

Coğrafi konum olarak ülke Asya'nın deniz ticaret yolunun üstünde bulunduğu için oldukça önemli bir ülkedir. Doğu'da Batıya; Batı'dan Doğuya giden ticari gemiler mutlaka Endonezya'dan geçmektedir; bu yüzden stratejik olarak önemli bir ülkedir.

Yaklaşık 1.905.000 kilometrekare yüz ölçümüne sahip ülkenin nüfusu "Dünya Bankası" verilerine göre 275 milyondur. Nüfusun etnik dağılımında ise %40 ile Javalılardır. Javalıları %15 oranında Sundalılar takip ederler. "İnsamer" verilerine göre bu nüfusun %87 civarı Müslümanlardan oluşmaktadır. Endonezya, verilere göre dünyadaki en fazla Müslüman nüfusa sahip ülke olmaktadır. Bu durumda Müslüman ülkeler içinde Endonezya önemli bir yere sahip olmaktadır.

Ülkede Avustronesya dil ailesine bağlı Endonezce ya da Endonezya dili konuşulur. Bunun dışında kimi kaynaklarda 250 kadar, kimi kaynaklarda da 700'den fazla dilin konuşulduğu yazmaktadır. Bu oldukça fazla ve tartışmalı bir veridir. Doğru düzgün bir sayı tespit edilememesinin en büyük sebebi ülkenin irili ufaklı adalardan oluşup nüfusun da ülkenin dört bir yanında dağınık bir şekilde yaşamasından kaynaklıdır; ancak tüm bu dillerin çatısında asıl ortak konuşulan dil olarak Endonezyaca yer almaktadır.

Endonezya resmî para birimi Endonezya Rupisi olarak adlandırılmaktadır. 27 Mayıs 2024 verilerine göre 1 Türk Lirası 499,32 Endonezya Rupisi yapmaktadır.

Tarihçe

Endonezya coğrafi konumu nedeniyle tarihi boyunca dışarıdan gelen güçlerin ilgi odağı olmuştur. Zira bu ülke daha önce de değinildiği gibi Asya ile Avrupa'nın ticaret yolunun üstünde bulunmaktaydı.

17. yüzyılda kolonicilerin bölgeye gelip işgal edinceye kadar bölge halkı kendi krallığına sahipti. Endonezya'nın en büyük adası olan Cakarta'da kendi Krallıkları hüküm sürüyordu. Bugün bile ülkenin en önemli ve en büyük liman kenti olan Cakarta o zamanlarda da önemli bir ticaret merkeziydi. Bu yüzden Cakarta sömürgecilerin ilgisini çekmişti. Tarihler 1600'leri gösterdiğinde Hollandalı sömürgeciler, Portekizlerle birlikte bölgeye çoktan ulaşmışlardı. Tüm çabalarına rağmen Hollandalı sömürgecilere çok fazla direnemeyen Cakarta sömürgecilere teslim olmak zorunda kalmış ve Endonezya 1602 ile 1798 yılları arası bir koloni olarak sömürülen Endonezya 1798 yılında artık doğrudan Hollanda Krallığı tarafından yönetilmeye başlanmıştır.

II. Dünya Savaşı patlak verdiğinde doğrudan Hollanda Krallığına bağlı olan Endonezya, Japonya tarafından işgal edilmiştir. 1942 yılında başlayan işgal yılları Hollanda dönemine göre kısa sürecek ve 17 Ağustos 1945 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir; ancak Müttefikler ülkenin bağımsızlığını kabul etmeyip ülkeyi Hollanda'nın kuvvetlerine teslim etmiştir. Hollanda, coğrafi olarak bu kadar önemli bir ülkeyi bırakma niyeti olmadığından ülke üç yıl boyunca bağımsızlık savaşı vermiş ve en nihayetinde 1949 yılında Hollandalı işgalcilere karşı zafer kazanmış ve bağımsız olmuştur. Birleşmiş Milletler, 26 Aralık 1949 yılında Endonezya'nın bağımsızlığı tanımıştır. Ülke, 1950 yılında BM'ye 60. Üye olarak katılmıştır.

Ülkenin kurucusu ve ilk devlet başkanı Ahmet Sukarno'dur. Ülkenin bağımsızlık bayrağı ise üstte kırmızı, altta beyaz olmak üzere iki şeritten oluşmaktadır. Kırmızı cesareti, beyaz ise ruhu temsil etmektedir. Ülke 75 yıldır bağımsızdır.

Coğrafya ve İklim

Endonezya, büyük bir kısmı güney yarımkürede olan bir ülkedir. Coğrafi konum olarak Güneydoğu Asya'da ve Okyanusya'da toprakları olan ülke Pasifik Okyanusu ve Hint Okyanusu arasında bulunur.

Ülkenin iklimi tropikal iklim kuşağıdır. Ülke bol yağışı olan sıcak bir iklime sahiptir. Bazen bu yağış günlerce sürmektedir. Verilere göre ülkedeki metre kareye düşen yıllık yağış miktarı (kg) 2.702'dir. Bu kadar çok yağışın olduğu ülke ayrıca çok sıcak bir ülkedir. Yıl içerisinde genelde hava 18 derecenin altına düşmez, ortalama sıcaklık 20 derecedir.

Bu kadar yağış olan ülke kaçınılmaz olarak geniş bir orman ve geniş bir bitki örtüsüne sahiptir. Çok yağmurun yağmasıyla bataklıklar oluşmakta ve sel felaketleri yaşanmaktadır; bu yüzden ülkede bataklık bitkileri çok sık görülmektedir. Bunun yanı sıra Mangrov ormanları ve dağ yamaçlarında gür ormanlardan oluşan bir hâkim bitki örtüsüne sahiptir.

Nüfus

270 milyon nüfusa sahip olan ülkenin %87'si Müslüman olup %10'u Hıristiyan, geri kalan kısmı ise diğer inanlardanır.

İnsamer verilerine göre ülke nüfusunun etnik dağılımı şöyle özetlenebilir: %40'ı Java, %15'i Sunda, %3.7'si Malay, %3.6'sı Batak, %3'ü Madura, %2.9'u Betavi, %2.7'si Minangkabau, %2.7'si Bugis'te bulunmaktadır.

Ekonomi

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı sitesindeki bilgilere göre Endonezya 1.1 trilyon ABD Dolarlık millî gelire Güneydoğu Asya'nın bir numaralı ekonomisi olup dünyanın ise en büyük 16. ekonomisidir. Dünyanın en büyük 16. ekonomisi olan ülke doğal olarak G-20 grubuna üyedir.

Ülkenin enflasyon oranı verilere göre %1.87 olup işsizlik oranı ise %7'dir. Halkın %50'si hizmet sektörü, %20'si sanayi sektöründe, geri kalanlar da tarım, hayvancılık ve balıkçılık sektöründe çalışmaktadır. Dünyanın birinci sırada hindistan cevizi üreticisi olan ülkede bu sıralamayı; kakao, palmye yağı, kahve, çay ve tütün takip etmektedir.

Dış ticaret hacmi 300 milyar dolara ulaşan ülkenin en büyük ihracat kalemiyse petrol ve doğal gazdan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra ülkede ticaret de önemli yer tutmaktadır. Dış ticarete en büyük ortağı Çin ve Japonya'dır. Bu iki ülkeyi Singapur, Malezya, ABD ve Güney Kore takip etmektedir.

Üye Olduğu Kuruluşlar

Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN, kurucu üye), Bağlantısızlar Hareketi (NAM), Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC), Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı (CICA, gözlemci üye), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Gelişen Sekiz Ülke (D-8), G-20, Doğu Asya Zirvesi (EAS), Dünya Bankası (WB), Dünya Ticaret Örgütü (WTO), Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA), Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA), Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO), Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO), Evrensel Posta Birliği (UPU), Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Gümrük Örgütü (WCO), Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), Birleşmiş Milletler Liberya Misyonu (UNMIL), Birleşmiş Milletler Abyei için Geçici Güvenlik Gücü (UNISFA), BM Lübnan Geçici Görev Gücü (UNIFIL), BM Haiti Gücü (MINUSTAH), Birleşmiş Milletler Batı Sahra'da Referandum Misyonu (MINURSO), Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO), UNESCO, BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), BM Afrika Birliği Darfur Ortak Barış Gücü, Pasifik Adaları Forumu (PIF, diyalog ortağı), Demokratik Kongo Cumhuriyeti Misyonu (MONUSCO), Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı (MIGA), İslam İşbirliği Teşkilatı (OIC), OECD (ortak), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU), Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO), Uluslararası Göç Örgütü (IOM, gözlemci).

Türkiye-Endonezya İlişkileri

Diplomatik ilişkiler iki ülke arasında 1950 yılında kurulmuştur. Türkiye, Endonezya'ya 1957 yılında elçilik açmıştır. Türkiye'nin ilk büyükelçisi Tevfik Kazım Kemahlı'dır. Endonezya Cumhuriyeti ise 1958 yılında Ankara'da büyükelçilik açmıştır.

İki ülkede: BM, G-20, D-8, İslam Birliği Teşkilatı, ASEAN ve MIKTA grubuna birlikte üyelerdir. Birlikte uluslararası ticaret, ekonomik iş birliği ve sürdürülebilir bir kalkınma için birlikte çalışmakta ve ilişkileri dostane bir şekilde sürdürmektedir.

25 Eylül 2013 yılında MIKTA kurulmuştur. MIKTA: Meksika, Endonezya, Kore, Türkiye ve Avustralya'dan oluşmaktadır. MIKTA bir iş birliği oluşumdur. Amacı bu grupta yer alan ülkeler arası ticari ve ekonomik iş birliği ve sürdürülebilir bir kalkınmadır.

Ülkemizde 2.400 kadar Endonezya vatandaşı olmakla birlikte Endonezya'da 450-500 civarında vatandaşımız ikamet etmektedir. Binden fazla Endonezyalı öğrenci, 1992 yılından itibaren Türkiye burslarından yararlanmaktadır.

Kaynaklar

Ünlü, M. (2017). "Endonezya". *Yeni Türkiye*. (96): 211-235.

İnternet Kaynakları

İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi/İnsamer (İHH), <https://www.insamer.com/tr/ulke-profili-endonezya> (e.t.: 19 Mart, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı. "Endonezya Künyesi", <https://www.mfa.gov.tr/endonezya-kunyesi.tr.mfa> (e.t.: 19 Mart, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı. "Endonezya Ekonomisi", <https://www.mfa.gov.tr/endonezya-ekonomisi.tr.mfa> (e.t.: 19 Mart, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı. "Endonezya Siyasi Görünümü", <https://www.mfa.gov.tr/endonezya-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (e.t.: 19 Mart, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti, Dışişleri Bakanlığı. "Türkiye Endonezya Siyasi İlişkileri", <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-endonezya-siyasi-iskileri.tr.mfa> (e.t.: 19 Mart, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu. "Endonezya Ülke Bilgi Notu", <https://www.deik.org.tr/turkiye-asya-pasifik-is-konseyleleri-turkiye-endonezya-is-konseyi?pm=28&sm=raporlar> (e.t.: 19 Mart, 2024).

www.tuik.gov.tr.